

Preek over het thema 'Zijn alle godsdiensten gelijk?' [meteen dia 1]

Preektekst mede n.a.v. Johannes 14,6:

'Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand kan bij de Vader komen dan door mij.'

[dia 2] Veel mensen geloven wel dat er 'iets' is. Het wordt ook wel het 'ietsisme' genoemd. Vrij populair tegenwoordig.

In de kerk geloven we ook in iets. Alleen het verschil is: wij vullen dat 'iets' precies in. Namelijk met de God van de Bijbel. En centraal daarin: Jezus.

Veel mensen vinden dat maar raar. Arrogant zelfs. Wie ben je wel niet, dat je durft te beweren dat jij precies weet hoe het zit?! En al helemaal, als je Jezus durft na te zeggen en zegt: "er is maar één weg naar God toe. En dat ben IK. Bij Mij moet je zijn en bij niemand anders. [nu dia 3]

Wie zegt dat eigenlijk? – kan zomaar de reactie zijn. [dia 3.1]

Wie zegt dat de Bijbel niet verzonnen is? Mooi in elkaar gezet. Knap gedaan, maar: *fake*.

Zou het niet veelmeer zo zitten: in alle godsdiensten zit wel iets. Iets goddelijks klinkt er door in het christendom, het jodendom, de Islam enzovoort. Allemaal vereren ze dezelfde God.

Misschien vraag jij je dat ook wel eens af? Denk je: zou het werkelijk uitmaken? En: is het niet min of meer toevallig dat ik christelijk ben – omdat ik in Nederland geboren ben en daar is nu eenmaal het christendom de overheersende godsdienst. Als ik ergens anders geboren was, was ik misschien wel moslim of hindoeïst ofzo geweest.

Ik kan me die vragen goed voorstellen. [dia 4] Ik heb ze ook gehad en soms bekruipt me dat gevoel nog wel eens. Ik wil maar zeggen: het is echt niet gek als je zulke vragen hebt. Schaam je er niet voor. Ik begrijp ook dat je er mee kunt worstelen. Dat je het niet leuk vindt om ze te hebben, maar je hebt ze toch. En het houdt je tegen om echt actief christen te zijn. Om een stap te maken en naar belijdenis catechisatie te gaan. Om vanuit de Bijbel keuzes te maken voor het leven van elke dag. Enzovoort.

Nogmaals, schaam je er niet voor als dat bij jou zo is. Ik kan me er in deze tijd waarin zoveel op je af komt en waarin het bepaald niet populair is om in 1 heel duidelijke waarheid te geloven, heel goed iets bij voorstellen.

Het beste wat je dan volgens mij kunt doen is: ermee aan de slag te gaan. [dia 4.1] Daarmee bedoel ik: niet alleen vragen stellen, maar ook serieus bezig gaan om antwoorden te vinden.

Dat is wat ik vanavond met jullie wil gaan doen. Wat ik ga vertellen, is ook een beetje mijn eigen zoektocht. Ik zeg het er maar eerlijk bij. Van tevoren zeg ik ook vast: je komt in dit soort dingen nooit helemaal tot een overtuigend bewijs, waar geen speld tussen te krijgen is. Het is geen wiskunde.

Geloven is ook niet iets op 'bewijsniveau' – al kan dat wel heel behulpzaam zijn. Nee, geloven is iets op overtuigingsniveau. Het is ook iets van je hart. Ik ben dat zelf in de loop der jaren meer en meer gaan ontdekken.

Hoe wil ik deze preek aanpakken?

Ik wil dat doen door een aantal antwoorden, of deel antwoorden te geven. Over elk van die zaken zijn boeken vol geschreven, dus zie het als opstapjes om er zelf verder mee aan de slag te gaan. [dia 5]

1. De waarheidsclaim van de Bijbel: je kunt er niet onderuit.
2. Je kunt niet onder openbaring uit
3. De Bijbel is Gods betrouwbare openbaring (?)

1. [dia 6] De waarheidsclaim van de Bijbel: je kunt er niet onderuit.

Eigenlijk is dit het makkelijkste deel van de preek. Het gaat er eenvoudig om dat de Bijbel zelf claimt de enige waarheid te zijn. Wat de Bijbel kort gezegd doet is: je voor Jezus plaatsen. [dia 7] De Bijbel zegt: Jezus is de enige weg naar God. De Bijbel houdt je een keus voor: wil je Jezus of wil je Hem niet. *Take it or leave it*.

Jezus zelf stelt je voor de keus. Hij zegt: *'Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand kan bij de Vader komen dan door mij.'* Nou, dat laat weinig aan duidelijkheid te wensen over.

[nu dia 7 weg en even niets, dus scherm zwart. Misschien zwarte dia tussenvoegen?]

Daar hebben we meteen al een antwoord te pakken op de hoofdvraag van vanavond: 'zijn alle godsdiensten gelijk?'. Nee dus. Niet volgens één van die godsdiensten zelf. De enige manier om te zeggen dat alle godsdiensten gelijk zijn, is voorbij gaan aan wat die godsdiensten er zelf over zeggen. Als je die godsdiensten goed bestudeert, valt het gewoon niet vol te houden. Eén voorbeeld uit een andere godsdienst: de Islam zegt: Jezus is niet Gods Zoon. God heeft geen Zoon. Jezus is een profeet – niet meer en niet minder. Maar Hij heeft niets met verzoening te maken.

Nou – leg dat dan eens naast wat Jezus zegt: 'Ik ben *de weg, de waarheid en het leven.*'

In het Oude Testament komt dit keer op keer aan de orde. Vlak voordat God de Tien Geboden geeft, zegt Hij: 'Ik, de Heer, Ik ben de enige!'

Even tussendoor: het tweede gebod luidt: 'vereer naast Mij geen andere goden'. Zijn die er dan toch? Dat zou je kunnen denken. Maar dat is niet de bedoeling. In de tijd van het volk Israël had elk volk zijn eigen god. In die zin kun je spreken van andere goden. Maar, zegt de Here, dat zijn helemaal geen goden. Met name de profeten laat Hij dat keer op keer verkondigen. Mensen hebben die goden zelf bedacht, en in die tijd ook letterlijk zelf gemaakt. Je zou voor de grap eens Jesaja 44 moeten lezen. [dia 8] Iemand hakt een boom om. Van de ene helft maakt hij brandhout [dia 8.1] en van de andere helft een godsbeeld en zegt dan: 'dit is mijn god' en knielt ervoor neer. Jesaja drijft er de spot mee.

Ik vat even samen: de Bijbel zelf legt een claim bij je op tafel. [dia 9] Dat klinkt misschien wat hard. Maar zo is het: de Bijbel presenteert je Jezus Christus. En zegt: de keus is aan jou, geloof in Hem, als de enige Zoon van de enige ware God. De Bijbel plaatst je voor Christus. Voor Hem die zelf zei: '*Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand kan bij de Vader komen dan door mij.*'

2. [dia 10] Je kunt niet onder openbaring uit

Ja, alles goed en wel. Maar wie zegt mij nou dat ik alles zomaar klakkeloos moet aannemen wat er in de Bijbel staat? Het kan wel allemaal verzonnen zijn. Iemand heeft heel slim dat boek in elkaar gezet en vervolgens de halve wereld misleid.

In het volgende punt ga ik op dit soort vragen in. Maar eerst hebben we even een tussenstap nodig. Die tussenstap is: als je iets over God wilt weten, dan is daar een soort openbaring van zijn kant voor nodig. Anders gezegd: [dia 11] God zelf moet op een of andere manier aan ons vertellen wie Hij is.

Stel nou is even dat dat niet zo is. [dia 12] Er is misschien wel een god of niet. Maar in ieder geval is er geen enkele vorm van openbaring. Geen Bijbel, geen ander boek. Niks.

Dat betekent dat toch dat alle godsdiensten gewoon door mensen zijn verzonnen?

Zulke verklaringen worden ook wel gegeven: een mens heeft een soort aangeboren religieuze behoefte en die behoefte vult hij met iets. *Met iets dat hij zelf bedenkt.* Om het moeizame leven wat dragelijker te maken.

Maar het is gewoon, zoals Mao zei, *opium voor het volk.* Je brengt jezelf in een roes. Maar het is zelfbedacht en uiteindelijk kom je bedrogen uit.

Wat wil ik hiermee zeggen. Twee dingen:

1. [dia 12.1] Alleen als godsdiensten puur menselijk bedenksels zijn, kun je het volhouden dat alle godsdiensten gelijk zijn. Maar dan zijn die godsdiensten dus niet gebaseerd op iets wat een hogere macht of zo heeft gezegd, bekend gemaakt heeft over zichzelf. Alle godsdiensten komen dan in de lucht te hangen. Je kunt dan moeilijk volhouden te zeggen dat – zoals iemand dat eens deed – alle godsdiensten allemaal rivieren zijn. De rivieren zijn heel verschillend, maar uiteindelijk komen ze allemaal in de grote oceaan. Met andere woorden: uiteindelijk komen alle godsdiensten bij God uit. Ik zou eerder zeggen: ze komen nergens uit. Als wij mensen godsdiensten zelf bedenken, blijft de vraag in de lucht hangen of er wel een god is. Hebben we die dan ook niet verzonnen.
2. [dia 12.2] Dat brengt me bij de hoofdconclusie van dit punt: als wij mensen iets weten over God, dan moet dat wel zijn doordat Hij zich op een of andere manier bekend gemaakt heeft. Als God een hogere macht is, ver boven ons uitstijgt en voor ons niet te bevatten is, dan moet Hij een beweging naar ons toe gemaakt hebben. Hij moet iets gedaan hebben waardoor wij kunnen weten wie Hij is. In ieder geval: dat wij over Hem kunnen weten wat Hij nodig vindt dat we weten. Kortom: er moet iets als een openbaring van Hem zijn. En dan niet meerdere openbaringen, maar eentje. Voor alle mensen. Daar

hebben we het in het eerste punt al over gehad: die waarheidsclaim. Die snijdt namelijk de pas af aan de volgende gedachte: dat God meerdere wegen heeft geopend. [dia 13] De weg van het Christendom, van het Boedhisme, van het Hindoeïsme, van de Islam enzovoort. De Bijbel – en ik zie de Bijbel als openbaring van God (kom ik nog op) – spreekt dat krachtig tegen: Jezus zegt immers: *‘niemand kan bij de Vader komen dan door mij.’* Die woorden kun je moeilijk cultuur-gebonden opvatten. Zo van: aan het Westen heeft God het christendom gegeven, aan andere delen van de wereld de Islam enzovoort. Nee, want wat zegt Jezus zelf – zijn laatste woorden tegen zijn discipelen: [dia 14] *‘ga op weg en maak alle volken tot mijn discipelen’*. M.a.w.: alle volken moeten voor Jezus Christus geplaatst worden en te horen krijgen dat Hij zegt: *‘Ik ben de weg. Niemand kan bij de Vader komen dan door Mij’*.

Er blijft nu nog één grote vraag over. We hebben gezien: de Bijbel zegt: dit is de enige waarheid. We hebben ook gezien: als er iets betrouwbaars over God gezegd kan worden, dan kan dat alleen omdat Hij dat zelf bekend gemaakt heeft. De vraag die dus overblijft is: wie zegt me nu dat ik van de Bijbel op aan kan? Als er inderdaad een unieke waarheid bestaat – wie zegt me dan dat die niet ergens anders te vinden is.

3. [dia 15] De Bijbel is Gods betrouwbare openbaring

Dit is een lastige. Ik zal eerst uitleggen waarom. In het begin zei ik al: het is geen wiskunde. Sluitende bewijzen zijn er niet. Je kunt – dat is trouwens bij heel veel dingen zo – niet verder gaan dan dingen aannemelijk maken. In het geval van de Bijbel zou je kunnen nagaan: hoe is die historisch gezien tot stand gekomen? Wat weten we daarover en geeft dat wat we weten mij het idee dat er niet mee geknoeid is. Je leest zulke dingen nogal eens. Bij een populaire auteur als Dan Brown – van de *Da Vinci code* – bijvoorbeeld: de kerk onderdrukt al eeuwenlang de echte waarheid en geeft ten onrechte gezag aan geschriften omdat het de kerk goed uitkomt. Allemaal een groot complot.

[dia 16]

Wie serieuze studie maakt van de gegevens zoals die bekend zijn, zal ontdekken dat het allemaal heel anders ligt. Ik vat het even heel kort samen: de gedachte dat er ooit een keer een grote vergadering is geweest [dia 16.1] waarin de Bijbel werd vastgesteld, is historisch niet juist. Op z’n minst heel onnauwkeurig. Als ik me even beperk tot het Nieuwe Testament: de eerste generaties christenen hebben te maken gehad met allerlei andere geschriften. Soms met de meest fantastische verhalen. Maar ze wisten haarfijn, wat – zeg maar – echt was en wat nep. Pas later kwam de behoefte om daarvan een lijst te maken. Dat was toen er mensen kwamen die andere dingen beweerden. Op dat moment leefden de apostelen al niet meer en ook de generatie na hen niet meer. Toen werd het, vooral dus door kritiek, belangrijk om duidelijkheid te geven middels een lijst: deze boeken – en alleen deze – gaan terug op de apostelen. Feitelijk hadden ze die lijst al. Wij hebben – in onze tijd – er behoefte aan dat alles goed op papier staat. De vroeg kerk heeft echter geleefd bij overleving. Waarbij men dus heel goed wist wat betrouwbaar was en wat niet. Daar deed men het mee, [dia 16.2] in het besef het van God zelf ontvangen te hebben. Pas toen het wel moest, heeft men ‘officieel’ vastgelegd welke geschriften dat waren. [dia 16.3] En heeft dus als resultaat onze Bijbel gehad (NT). [Bijbel=boeken; de ontvangen boeken, samengebracht in één band]

Hier valt veel meer over te zeggen, maar dat lijkt me meer iets voor een studiegroepje. Wie echt met vragen op dit punt zit: meld je maar, dan gaan we er een keer dieper op in. Ikzelf heb me tijdens mijn studie hier mee bezig moeten houden, en er is echt een wereld voor me opengegaan. Het heeft mijn geloof in de betrouwbaarheid van de Bijbel erg doen toenemen. Dat gun ik jou ook, en ik heb het er graag met je over.

[dia 17]

Er is nog een andere invalshoek, die mij ook erg geholpen heeft. En die invalshoek is in één woord: Jezus. In Hebr. 1 staat: [dia 17.1] *‘in het verleden heeft God op velerlei wijze en langs velerlei wegen tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu heeft Hij tot ons gesproken door zijn Zoon’*.

Ja, zeg je. Dat is een Bijbeltekst. Dus dat is een cirkelredenering. Je vraagt: is de Bijbel betrouwbaar – en als antwoord citeer je iets uit de Bijbel. Dat klopt. Maar laten we toch nog even naar die tekst kijken, en dan vooral het laatste stukje: *‘nu de tijd ten einde loopt, heeft God tot ons gesproken door zijn Zoon’*. Even terzijde: in Joh. 14 staat: als je de Zoon hebt gezien, heb je de Vader gezien. In de Zoon zie je helemaal wie God is. [dia 17.2] Johannes de apostel zegt (Joh. 1): dat is precies wat ik heb gezien. Ik heb Hem, de Zoon, gezien. Ik heb het meegemaakt. En ook Petrus. In één van zijn brieven zegt hij: *‘ik was erbij, bij de verheerlijking op de berg’*. Ze hebben het beseft: wij hebben in Jezus God zelf gezien. En daarom lopen deze mannen warm voor

Gods zaak. Alleen daardoor kan ik begrijpen waarom ze dat desnoods met hun leven wilden bekopen – zoals Petrus, die ondersteboven gekruisigd is.

Deze tekst brengt mij weer bij Jezus. [dia 18] En ik stel mezelf de vraag: wat vind ik eigenlijk van Hem? Ben ik onder de indruk van Hem? Ja, dat ben ik. Maar ... wie zegt dat wat er over Hem gezegd wordt betrouwbaar is? Tja, dan komt het dus aan op de geloofwaardigheid van Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes. Houden deze mannen ons voor de gek?

Ook over deze vraag zijn boeken vol geschreven. Ook hier kun je hun werkwijze helemaal ontleden. En nogmaals: dat wil ik gerust samen met je doen. Want ik heb ontdekt dat dit kan leiden tot een groeiend vertrouwen in de Bijbel als Gods Woord.

[dia 18.1] Ik neem dus mijn uitgangspunt bij Jezus. Ik geloof vast in Hem. Hij is absoluut openbaring van God. In de woorden van Hebreëën: God heeft gesproken door zijn Zoon. En hoe!

[dia 18.2] En dan zie ik dat deze Zoon het Oude Testament volstrekt serieus neemt. Wat daar in Hebreëën staat, dat heeft Jezus zelf als het ware gezegd. Geregeld zegt Hij dat Hij iets doet of zegt, omdat dit al voorzeggd was in het Oude Testament.

Met Jezus komt dus ook het Oude Testament mee. Als ik Jezus aanvaard, dan ook zijn manier van omgaan met de Bijbel van zijn tijd.

Ik beseft dat ik met zevenmijlslarzen erdoorheen gegaan ben. Voor mij is Jezus de spil. Misschien kan dat je helpen: neem ook Jezus als uitgangspunt. Vraag jezelf af: wat zegt Hij me? Raakt Hij me? Dan blijven er misschien allerlei vragen over. Vragen die je niet zomaar oplost. Dat hoeft ook niet altijd per se. Ik heb er ook nog wel een paar. Maar die houd ik dan maar aan tot Jezus terug komt. Dan kan ik het Hem misschien vragen. Ondertussen houd ik me vast aan Jezus' eigen woorden: *'Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand kan bij de Vader komen dan door mij.'*

[dia 18.3] Als je het verhaal van Jezus kent, dan zie je iets heel bijzonders – unieks. Het christendom is de enige godsdienst waarin je mag leven van pure genade. Pure genade, door Jezus, de enige weg. De weg van waarheid. De weg naar het leven.

Ik ga het ermee doen, met die woorden. Ik hoop jij ook.

En weet je waar ik me gek genoeg wel eens erg aan optrek? Aan onze vervolgte mede-christenen. [dia 18.4] Volgens mij wordt er geen enkele godsdienst zo hard en systematisch vervolgd als het christendom. Je zou zeggen: dan geef je je geloof wel op. Als je in Noord-Korea woont of zo. Maar dat gebeurt niet: gelovigen houden vol – tegen hevige verdrukking in. Desnoods bekopen ze het, net als de apostelen met hun leven. Ja, denk ik dan, dat kan alleen maar zo zijn als het echt waar is. Als de Heilige Geest in hen werkt en hen kracht geeft.

Misschien niet overtuigend. Het is ook geen wiskunde. Maar de vervolgte christenen: ze geven me te denken. Ik hoop jou ook.

Tenslotte: [dia 19] ik zou je willen oproepen: blijf niet met je vragen zitten. Stel ze. Ga ermee aan het werk. Doe het niet, terwijl je wel grote vragen hebt, dan staan ze hartelijk geloof in de weg. Dan komt het niet tot echte overgave aan God. Dan komt het niet of niet zo gauw van een leven in navolging van al die goede en mooie dingen die Jezus ons heeft voorgedaan.

Jezus – daar kom ik toch weer uit. Hij zegt: ik ben de weg. De evangeliën laten zien wat voor een weg. Een indrukwekkende weg is Hij zelf gegaan. Ik wil achter Hem aan.

Amen.